

Motion till riksdagen 2019/20:588

av **Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V)**

Idrottspolitiska frågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om avgiftsfri idrottsskola för alla barn och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur äldres tillgång till idrott och fysisk aktivitet ska säkras i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda konsekvenser av och förutsättningar för att i den statliga anslagstilldelningen fastställa bidragsnivån till parasporten och tillkännager detta för regeringen.

Bättre förutsättningar för idrottande

För Vänsterpartiet är det centralt att det finns goda möjligheter till idrottande för människor i alla åldrar, oavsett bakgrund och ekonomiska förhållanden. Det handlar om en bred palett av insatser som behövs för att skapa de bästa förutsättningarna för människor att leva ett aktivt liv. Vi menar att plats för idrott och rörelse måste finnas med som en viktig komponent i samhällsplaneringen och har tidigare under mandatperioden motionerat om förändringar i plan- och bygglagen (PBL) för att detta ska bli verklighet. Föreningslivet behöver i ett tidigt skede få lämna synpunkter när nya bostadsområden planeras. Vi följer också på nära håll den rättsliga prövningen av bullernivåer vid idrottsanläggningar och om det visar sig att tidigare domar som jämför ljud från idrottsplatser med industribuller står sig i högsta instans är vi beredda att förtydliga lagstiftningen. Det måste vara möjligt att placera idrottsplatser i tätbebyggelse då närheten ofta är avgörande för socioekonomiskt svagare grupper att delta i föreningslivet. Det är förstås också en viktig framtidsfråga att bygga samhällen som inte kräver biltransporter.

I vårt grannland Danmark pågår ett spännande arbete med att skapa framtidens idrottsanläggningar. En fond, Lokale og anlægsfonden (LOA), går in med expertis när

föreningar och kommuner vill bygga om eller bygga nytt och gör sedan utvärderingar för att kunna sprida resultaten i hela landet. De jobbar nära arkitektutbildning och forskning. Från Riksidrottsförbundet (Rf) och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) finns intresse för en sådan modell. Det kan gå decennier mellan gångerna en kommun bygger en ny idrottsanläggning. Risken är stor att kompetensen saknas, att man kopierar tidigare byggen och att man inte tar hänsyn till formerna för dagens eller morgondagens idrottande. Vi tror att LOA-fonden kan vara en förebild och att en nationell aktör skulle kunna ge en injektion i den svenska byggprocessen. Det danska LOA stöttar även byggandet av förenings- och kulturlokaler. Kanske skulle Boverket kunna spela en liknande roll i Sverige? Vi följer de diskussioner som förs mellan RF och SKL om var en sådan funktion bör lokaliseras.

Investeringsstöd för idrottsanläggningar

I en rapport från SKL 2014 visade det sig att antalet idrottsanläggningar varit relativt konstant de senaste 25 åren medan befolkningen ökat med närmare en miljon. Många av de hallar som byggdes på 1980- och 1990-talet har dessutom stora renoveringsbehov. Riksidrottsförbundet ha engagerat sig i frågan om tillgången till idrottshallar och sammanställde 2017 en rapport om läget i kommunerna. Det visade sig att nästan hälften av landets kommuner upplevde brist på träningstider. Problemet fanns i både stora och små kommuner och många föreningar uppgav att det inte kunde ta emot alla de barn som var intresserad av att idrotta på grund av svårigheterna att få tillgång till träningsplats. Detta är mycket olyckligt när vi ser att stillasittandet ökar bland barn. Endast 44 procent av pojkarna och 22 procent av flickorna når de rekommenderade 60 minuterna rörelse per dag. Utifrån siffrorna drar vi också slutsatsen att kommuner och föreningar behöver göra satsningar för att få flickor att motionera. När nya idrottsytor ska planeras behöver en jämställdhetsanalys göras. Det ska vara självklart att ta reda på vilka aktiviteter tjejerna i kommunen vill ha. Den stora efterfrågan på bostäder ställs mot idrottsytor och idrotten glöms ofta bort när nya områden planeras. Endast ordet motion står nämnt i PBL, vilket kan innebära att man t.ex. anlägger gång- och cykelbanor. På många håll i landet har det förtätats under de senaste årens byggboom och gräs- och grusplaner har bebyggts. Kommuner har i dagsläget även stora investeringsbehov i nya förskolor, skolor och äldreboenden. När verksamheter som är lagstyrda har stora behov är det stor risk att kultur, idrott och fritidslokaler få stå tillbaka.

För att komma till rätta med denna situation vill Vänsterpartiet införa ett statligt miljardstöd för idrottsanläggningar. Stödet ska anslås under en begränsad tidsperiod och ge kommuner ekonomiskt stöd att investera i nybyggnation eller modernisering av en befintlig idrottsanläggning som motsvarar behovet i den enskilda kommunen. Det ska lämnas till kommuner som har brist på idrottsanläggningar och/eller har idrottsanläggningar med stora renoveringsbehov.

Det är också ett krav att stödet används till idrottsanläggningar som används av barn- och ungdomsidrotten. Förslaget utvecklas ytterligare i vår höstbudgetmotion.

Idrottsskola för alla barn

Idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse med sina ca tre miljoner medlemmar och över en halv miljon ideella ledare. Varje dag året runt tränar nästan 145 000 barn och ungdomar i en idrottsförening någonstans i Sverige. Idrotten är en viktig del av samhället som ger människor en känsla av sammanhang och kamratskap. Samtidigt stimulerar idrotten till fysisk aktivitet vilket främjar folkhälsan. Vänsterpartiet har länge lyft problemen med ojämlikhet när det gäller barn och ungdomars tillgänglighet till idrottsutövande. Vi har motionerat om allt ifrån möjlighet till lek, fysisk rörelse och spontanidrott på skolor och i våra bostadsområden till åtgärder för att alla elever i grundskolan ska klara kraven för simkunnighet. Vi har även lyft att det inom den svenska skolan på flera håll förekommer problem med kvaliteten på idrottsundervisningen. Det handlar om dålig eller ingen tillgång till idrottshallar, många obehöriga lärare och bortprioritering av den kursdel som handlar om hälsa. Riksdagen har beslutat att undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa i grundskolan ska utökas med 100 timmar, vilket är bra.

På fritiden styrs barns och ungdomars idrottsutövande av föräldrarnas ekonomiska förutsättningar. Tidigare studier visar att det som driver kostnader för barn/föräldrar är deltagaravgifter, utrustning och resor i samband med t.ex. tävlingar. Av Centrum för idrottsforskning's årliga uppföljning av statens idrottsstöd framgår att barn med högskoleutbildade föräldrar idrottar i större utsträckning än barn till föräldrar med endast gymnasieutbildning. Barn till ensamstående idrottar i mindre utsträckning än barn till sammanboende föräldrar. Flickor med invandrarbakgrund är den grupp som idrottar minst. Alltför många lämnar även idrotten alltför tidigt. Vid elva års ålder deltar de flest barn i idrottsföreningar men därefter sjunker medlemskurvan kraftigt. Kostnaderna är ett av skälen till att barn och ungdomar lämnar idrotten.

Barns och ungdomars deltagande i idrott har blivit en klassfråga. Det gäller både rätten till en meningsfull fritid och rätten till fysisk och psykisk hälsa. Den psykiska ohälsan liksom andelen överviktiga bland barn och ungdomar har ökat avsevärt de senaste decennierna. Det finns en tydlig koppling mellan låg socioekonomisk status och ohälsa. Samtidigt är sambanden mellan fysisk aktivitetsnivå och ett stort antal hälsoaspekter starka. Forskning visar att om idrottsrörelsen når ytterligare 100 ungdomar så slipper fem ungdomar att drabbas av depression och 25 ungdomar kommer inte att få symtom som magont och huvudvärk. För Vänsterpartiet framstår det som mycket angeläget att utjämna de växande klyftorna bland barn och ungdomar när det gäller meningsfull fritid och hälsa.

Vänsterpartiet föreslår att en idrottsskola för alla barn i åldersgruppen 6–12 år införs. Förslagsvis kan idrottsskolor där minst tre idrottsföreningar (alternativt minst tre sektioner i en fleridrottsförening) tillsammans organiserar en till två träningar i veckan under minst en termin ge barn möjlighet att prova flera idrotter. Särskilda lösningar kan krävas för mindre kommuner. Idrottsskolan ska vara avgiftsfri och medlemskap i en förening ska inte krävas för deltagande.

Att prova många idrotter ger barn möjlighet att utveckla rörelseförståelse och en större chans att hitta sina favoritidrotter. Så småningom kan idrottsskolan lotsa in barnen i ordinarie verksamhet i de idrottsgrenar som barnen är mest intresserade av. Barn utan resursstarka föräldrar får genom idrottsskolan chans att möta många idrotter och ett brett föreningsliv. Barn får möjlighet att prova på flera idrotter utan att behöva köpa kostsam utrustning. Vidare kan idrottsföreningar börja samverka istället för att

konkurrera om barnens tid och föräldrarnas engagemang. Idrottsskolan blir även ett bra komplement till det barnen möter i idrottsundervisningen i skolan.

De föreningar som erbjuder avgiftsfri idrottsskola bör med stöd av processledning från Sisu Idrottsutbildarna arbeta fram policys och riktlinjer för hela föreningens verksamhet för att minska risken för att barn, ungdomar och vuxna lämnar föreningen på grund av ekonomi. För att kunna organisera idrottsskolorna kan det behövas stöd från distriktskonsulenter som inledningsvis blir en länk och katalysator för intresserade föreningar.

Stödet till idrottsskolorna kan förslagsvis fördelas av Riksidrottsförbundets distriktsidrottsförbund. Stödet bör täcka kostnader för planering, hyra av idrottsyta/lokal, utrustning, marknadsföring och eventuellt ledararvode. Processledning för framtagande av policys och riktlinjer för att säkerställa att deltagaravgifter och andra omkostnader som betalas av föräldrarna hålls på en låg nivå kan tillhandahållas av studieförbundet Sisu Idrottsutbildarna.

Regeringen bör därför återkomma med förslag om att införa avgiftsfri idrottsskola för alla barn. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Idrott för äldre

Äldre är en grupp som ofta förbises när det gäller idrott. Forskning visar att det är möjligt att bygga muskelmassa upp till 90 års ålder. Äldre som tränar aktivt på olika sätt mår bättre. Det är inte bara muskelmassan som stimuleras vid fysisk aktivitet utan träning handlar också om rörlighet och balans, något som väsentligt kan minska antalet fallolyckor. Det är extra viktigt för kvinnor eftersom riskerna för just kvinnor att skadas vid fallolyckor är större än för män. Träning för äldre bidrar på så sätt både till en höjd livskvalité och till minskade sjukvårdskostnader. På flera ställen i landet har det byggts lekplatser/utegym för seniorer, dvs. spontanidrottsplatser med möjlighet till såväl styrketräning som balansövning och mycket annat. Förutom träningen ger sådana platser möjlighet att på ett tryggt och positivt sätt skapa och behålla sociala kontakter.

Simning och vattengymnastik är bra sätt att hålla sig i rörelse utan att riskera belastningsskador. Givetvis måste simhallar och andra idrottsanläggningar vara anpassade så att de är tillgängliga även för dem som är mindre rörliga. På äldreboenden och trygghetsboenden finns ofta möjlighet till rörelsegymnastik. Många pensionärsorganisationer samverkar med kommersiella gymkedjor för att ge sina medlemmar bra möjligheter för träning.

Det är bra men det räcker inte, särskilt inte för pensionärer med låga inkomster. En strategi för att ge äldre rätt och möjlighet till idrott borde finnas i alla kommuner.

Regeringen bör återkomma med förslag till hur äldres tillgång till idrott och fysisk aktivitet ska säkras i hela landet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Stärkt ställning för parasporten

Vänsterpartiet ser ett behov av att stärka möjligheterna till idrottande personer med funktionsnedsättning. Var femte ung person med funktionsnedsättning mellan 16 och 29 år motionerar aldrig, enligt siffror från Statistiska Centralbyrån (SCB). Det är dubbelt så höga siffror som för övriga i den åldern. Ohälsa är nästan tio gånger vanligare bland personer med funktionsnedsättning jämfört med befolkningen i övrigt, enligt

Folkhälsomyndigheten. Idag finns en hel del hinder för att personer med olika funktionsnedsättning ska få samma möjligheter till motion och idrottande som andra. Det kan handla om rent fysiska hinder i form av idrottsanläggningar som inte är anpassade. Myndigheten för delaktighet rapporterar att 79 procent av kommunerna anger att deras sporthallar är tillgängliga jämfört med 29 procent av friluftsanläggningarna. Det kan vara så att man bor på en mindre ort och det saknas organiserad föreningsidrott inom parasportgrenar. Den försämrade rätten till assistans sätter käppar i hjulet för dem som behöver stöd för att kunna utöva sin sport och för den som bor på ett särskilt boende kan det vara låg bemanning som skapar problem. Det kan också finnas en känsla av osäkerhet och utanförskap som gör att man inte vågar sig på att prova en idrott. Det behövs med andra ord insatser på flera olika områden och inblandning av såväl staten som kommunerna och föreningslivet.

Parasporten kan delas in i tre kategorier, sport för personer med rörelsehinder, för dem med synnedsättning och för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Idag är det Riksidrottsförbundet som ansvarar för att fördela de statliga medlen till de olika specialidrottsförbunden. Traditionellt har parasporterna och därmed idrottare med funktionsnedsättning varit organiserade i ett eget förbund men sedan några år tillbaka finns en målsättning och ett arbete med att föra ut alla idrotter till respektive idrottsförbund.

Den här utvecklingen leder förhoppningsvis till att parasporten tar mer plats och att fler föreningar engagerar sig kring tillgänglighetsfrågor och gör plats för alla idrottsintresserade. Vi tycker att det skulle vara av intresse att utreda huruvida riktade bidrag till parasporten kan vara en väg för att stärka ställningen och öka incitamenten för fler föreningar att satsa. Detta för att i förlängningen få fler idrottsutövare inom parasporten. Flera av sporterna är väldigt kostnadskrävande. Exempelvis kostar en rullstol för rugby runt 75 000 kronor och för den som är blind och behöver en guide/ledsagare för t.ex. skidåkning eller löpning är det kostsamt. Färdtjänsten är ytterligare ett hinder och en kostnad. Familjer med barn med funktionsnedsättning har dessutom lägre inkomster än genomsnittet. Allt detta talar för att parasporten bör ha en stärkt ekonomi.

Regeringen bör utreda konsekvenser av och förutsättningar för att i den statliga anslagstilldelningen fastställa bidragsnivån till parasporten. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vasiliki Tsouplaki (V)

Momodou Malcolm Jallow (V)

Karin Rågsjö (V)

Maj Karlsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Jon Thorbjörnson (V)

Linda Westerlund Snecker (V)

Jessica Wetterling (V)